SCRIPTIE LATEN SCHRIJVEN

Spiekbrief: statistische toets kiezen in SPSS

Hoort bij het artikel:
Welke statistische toets kies je in SPSS? Keuzeschema en voorbeelden

Met deze spiekbrief kies je in vier stappen de juiste toets voor je deelvraag, vind je het menupad in SPSS, controleer je de aannames en noteer je de uitkomst direct in APA-stijl.

Zo gebruik je dit document

1. Schrijf onderaan deze pagina je deelvraag en variabelen uit voordat je SPSS opent.
2. Zoek je situatie op in de keuzetabellen en noteer de toets én het alternatief.
3. Loop de checklist voor de aannames door en kies zo nodig het non-parametrische alternatief.
4. Vul na de analyse het APA-sjabloon in en neem het over in je resultatenhoofdstuk.

De vier keuzevragen

- Doel: zoek je een verschil tussen groepen, een samenhang tussen variabelen of wil je een uitkomst voorspellen?
- Meetniveau van de uitkomst: nominaal, ordinaal of interval/ratio?
- Aantal groepen of metingen: één (tegen een vaste waarde), twee, of drie of meer?
- Onafhankelijk (andere personen per groep) of afhankelijk (dezelfde personen, voor- en nameting)?

Mijn analyse: vul in voordat je gaat rekenen

Deelvraag

Afhankelijke variabele (uitkomst) en meetniveau

Groepen of onafhankelijke variabele(n), aantal en (on)afhankelijk

---

Gekozen toets en waarom (voor je methode)

Keuzetabel 1: verschil tussen groepen

Situatie	Toets	Menupad in SPSS	Alternatief (non-parametrisch)
1 groep vs. vaste waarde, interval/ratio	One-sample t-toets	Analyze > Compare Means > One-Sample T Test	Wilcoxon (één steekproef): Analyze > Nonparametric Tests > One Sample
2 onafhankelijke groepen, interval/ratio	Onafhankelijke t-toets	Analyze > Compare Means > Independent-Samples T Test	Mann-Whitney U: Legacy Dialogs > 2 Independent Samples
2 metingen bij dezelfde personen	Gepaarde t-toets	Analyze > Compare Means > Paired-Samples T Test	Wilcoxon signed-rank: Legacy Dialogs > 2 Related Samples
3+ onafhankelijke groepen	One-way ANOVA + post-hoc	Analyze > Compare Means > One-Way ANOVA	Kruskal-Wallis: Legacy Dialogs > K Independent Samples
3+ metingen bij dezelfde personen	Repeated measures ANOVA	Analyze > General Linear Model > Repeated Measures	Friedman: Legacy Dialogs > K Related Samples
Nominale uitkomst, onafhankelijke groepen	Chi-kwadraattoets	Analyze > Descriptive Statistics > Crosstabs > Statistics	Fisher's exact test (2×2, kleine aantallen)
Dichotome uitkomst, 2 gekoppelde metingen	McNemar	Legacy Dialogs > 2 Related Samples (McNemar)	–

Legacy Dialogs staat onder Analyze > Nonparametric Tests. In recente SPSS-versies heet Compare Means soms Compare Means and Proportions.

Keuzetabel 2: samenhang en voorspellen

Situatie	Toets	Menupad in SPSS	Let op
Twee interval/ratio-variabelen, lineair verband	Pearson correlatie	Analyze > Correlate > Bivariate	Maak eerst een spreidingsdiagram
Ordinaal, scheef of niet-lineair	Spearman rangcorrelatie	Analyze > Correlate > Bivariate (Spearman)	Monotoon verband nodig
Twee nominale variabelen	Chi-kwadraattoets	Crosstabs > Statistics: Chi-square, Phi and Cramer's V	Controleer verwachte aantallen
Uitkomst interval/ratio voorspellen	Lineaire regressie	Analyze > Regression > Linear	Residuen, VIF bij meerdere predictoren
Uitkomst ja/nee voorspellen	Binaire logistische regressie	Analyze > Regression > Binary Logistic	Voldoende gevallen per categorie

Checklist: aannames controleren

- [ ] Het meetniveau van mijn uitkomst past bij de toets (gemiddelden alleen bij interval/ratio).
- [ ] Ik heb gecontroleerd of mijn groepen onafhankelijk of gekoppeld zijn.
- [ ] Normaliteit bekeken via Analyze > Descriptive Statistics > Explore > Plots: Normality plots with tests (Q-Q-plot en Shapiro-Wilk).
- [ ] Uitschieters bekeken (boxplot) en een besluit genomen over hoe ik ermee omga.
- [ ] Bij t-toets en ANOVA: toets van Levene bekeken; bij ongelijke varianties de Welch-correctie gebruikt.
- [ ] Bij ANOVA met een significante F-toets: post-hoc toets uitgevoerd (bijv. Tukey of Games-Howell).
- [ ] Bij chi-kwadraat: hooguit 20% van de cellen met verwachte frequentie onder 5, geen enkele onder 1.
- [ ] Bij correlatie en regressie: spreidingsdiagram en residuen gecontroleerd.
- [ ] Effectgrootte berekend en beschrijvende statistiek (M en SD, of medianen) genoteerd.

Effectgrootte: vuistregels van Cohen

Toets	Maat	Klein	Middel	Groot
t-toets	Cohen's d	0,2	0,5	0,8
ANOVA	eta-kwadraat	0,01	0,06	0,14
Correlatie	r	0,1	0,3	0,5
Chi-kwadraat (2×2)	phi / Cramér's V	0,1	0,3	0,5

Vuistregels zijn een grove oriëntatie. Bespreek in je discussie of het effect in jouw context praktisch betekenisvol is.

APA-sjablonen om in te vullen

Vul de lege plekken in met je eigen SPSS-output. Schrijf p-waarden zonder nul voor de komma (p = .025) en bij zeer kleine waarden p < .001. Volg de afspraak van je opleiding over decimale punten of komma's.

Onafhankelijke t-toets

Groep A (M = ____, SD = ____) scoorde ____ dan groep B (M = ____, SD = ____), t(____) = ____, p = ____, d = ____.

Gepaarde t-toets

De score na de interventie (M = ____, SD = ____) was ____ dan ervoor (M = ____, SD = ____), t(____) = ____, p = ____, d = ____.

One-way ANOVA

Er was ____ verschil tussen de groepen, F(____, ____) = ____, p = ____, eta-kwadraat = ____. Post-hoc: _____.

Chi-kwadraattoets

Variabele X hing ____ samen met variabele Y, chi-kwadraat(____, N = ____) = ____, p = ____, Cramér's V = ____.

Pearson / Spearman

Er was een ____ (positief/negatief) verband tussen X en Y, r(____) = ____, p = ____.

Mann-Whitney U

Groep A (Mdn = ____) scoorde ____ dan groep B (Mdn = ____), U = ____, z = ____, p = ____.

Lineaire regressie

Het model verklaarde ____% van de variantie, F(____, ____) = ____, p = ____; X voorspelde Y, B = ____, beta = ____, p = ____.

Meer uitleg en hulp

Lees het volledige artikel: Welke statistische toets kies je in SPSS?

SPSS-hulp voor je scriptie: van ruwe data naar duidelijke resultaten

Methode schrijven voor je scriptie: wat moet erin?